

Natur | 4

Vikare

UPPDRAG / FAKTATEXT / NIVÅ 2

Natur | 4

Vikare

Djuret på bilden är lite blygt men väldigt nyfiket. Om man har tur kan man få se dess huvud guppa som en mörk liten boll vid vattenytan. Vet du vad det är för djur? FOTO: Pekka Bader

1.

Titta på bilden och fundera över de här frågorna. Ni kan fundera själva eller diskutera med varandra, men ni måste inte kunna svaren. Ni har ungefär 5 minuter på er.

- Har du sett det här djuret i havet eller i en sjö?
- Vanligtvis lever det här djuret i riktigt kalla hav. Hur tror du att det hamnade här?

2.

Läs texten om vikaren.

Använd er själva eller material ni hittar i naturen och visa hur en vikare ser ut. Ni har ungefär 15 minuter på er.

3.

Presentera er vikare för de andra och berätta om den.

I presentationen, svara på följande frågor:

- Vad heter det här djuret?
- Hur kan vi känna igen det? Visa hur stort det är.
- Hur har det hamnat i Östersjön?

Natur | 4

Vikare

Vikaren kom till Östersjön för flera tusen år sedan. Den anpassade sig när vattnet blev varmare och finns fortfarande kvar här.

FOTO: Pekka Mäkynen, Pekka Bader

Djuret ni ser på bilden är en säl som heter **vikare**. Den kallas också för **ringsäl** eftersom den har ljusa ringar i pälsen. Vikaren lever i kalla hav men också i de norra delarna av Östersjön och i sjöarna Saimen (Finland) och Ladoga (Ryssland).

En vikare blir ungefär en och en halv meter lång och väger lite mer än 100 (ett hundra) kilo. Den har en spolförmad kropp och ett runt litet huvud. Istället för långa ben har den kraftiga fenor som den använder för att simma. Vikaren jagar och äter små kräftdjur som ishavsgråsuggor, men också fisk som skarpsill och strömming. På vintern krasar den hål i isen med klorna för att kunna hämta luft. När en vikare dör blir den uppäten av nedbrytare, till exempel ishavsgråsuggor.

Kartan till vänster visar hur havet såg ut här när vikaren kom till Östersjön. Ni kan jämföra med kartan bredvid. Den visar hur Östersjön ser ut idag. GRAFIK: Rosanna Telaranta

När vikaren ska föda sin kut (sälunge) så gräver hon en snögrotta på isen. Där kan kuten få di och är skyddad från rovdjur och kyla. På grund av varmare vintrar med tunna isar blir det svårare och svårare för vikarna att fortplanta sig.

Vikaren kom till Östersjön när isen smälte efter den senaste istiden. Eftersom marken hade blivit nedtryckt av inlandsisen satt Östersjön ihop med andra hav. Vikaren är en ishavsart som kom till Östersjön från Norra ishavet. Genom landhöjningen har det nu blivit land mellan Östersjön och Norra ishavet. Vattnet i Östersjön har blivit varmare, men vikarsälen har anpassat sig och finns fortfarande kvar här.

På kartan ovan kan du se hur havet såg ut när vikarsälen kom till Östersjön.

En **ISTID** är en period när det är så kallt att stora delar av jorden täcks av is. Isen smälter inte bort helt ens på sommaren.

LANDHÖJNING uppstår där det funnits inlandsis. Isens tyngd tryckte ner jordskorpan, som nu långsamt höjer sig igen.